

ÇANKAYA
REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

BİLİNÇLİ TEKNOLOJİ KULLANIMI
“DİJİTAL DÜNYADA VELİ OLMAK”

Ortaokul ve Lise Veli Sunusu

TEKNOLOJİ ve BİLİNÇ

Dijital dünyada varlığımızı sürdürüyoruz.
Günün her anı yanımızdan ayırmak istemediğimiz
'akıllı telefon'larımız,
bilgi paylaşımı yaptığımız ve haberler dahil farklı
paylaşımları/bilgileri takip ettiğimiz
sosyal medya hesapları,
karşısında uzun vakitler geçirebileceğimiz
ekranlar...

TEKNOLOJİ ve BİLİNÇ

- Dijital teknoloji, dünyayı değiştirmiş ve değiştirmeye devam etmektedir.
- Her geçen zaman daha fazla ocuk internetle tanışarak kullanmaktadır.
- Bu noktada çocukluęun kendisinin de dijital teknolojinin etkisiyle hızla deęiřtięi söylenebilir.

“Neden’ Bilinçli Teknoloji İle İlgili Veli Bilgilendirmesine İhtiyaç Duyuyoruz?” sorusunun cevaplarını bulmak için bu konudaki bazı verileri ve araştırma bulgularını birlikte inceleyelim...

DİJİTAL TEKNOLOJİ KULLANIMINA İLİŞKİN TÜİK VERİLERİ

Çocukların kullandığı bilişim teknolojileri hakkında veri derlemek amacıyla ilk kez 2013 yılında 6-15 yaş grubundaki çocuklara bilişim teknolojileri kullanımı, kullanım sıklıkları ve kullanım amaçları sorulmuştur.

Araştırma, çocukların bilgisayar, İnternet, cep telefonu, dijital oyunlar ve sosyal medya kullanımları konusundaki değişimi izleyebilmek amacı ile 2021 yılında tekrarlanmıştır.

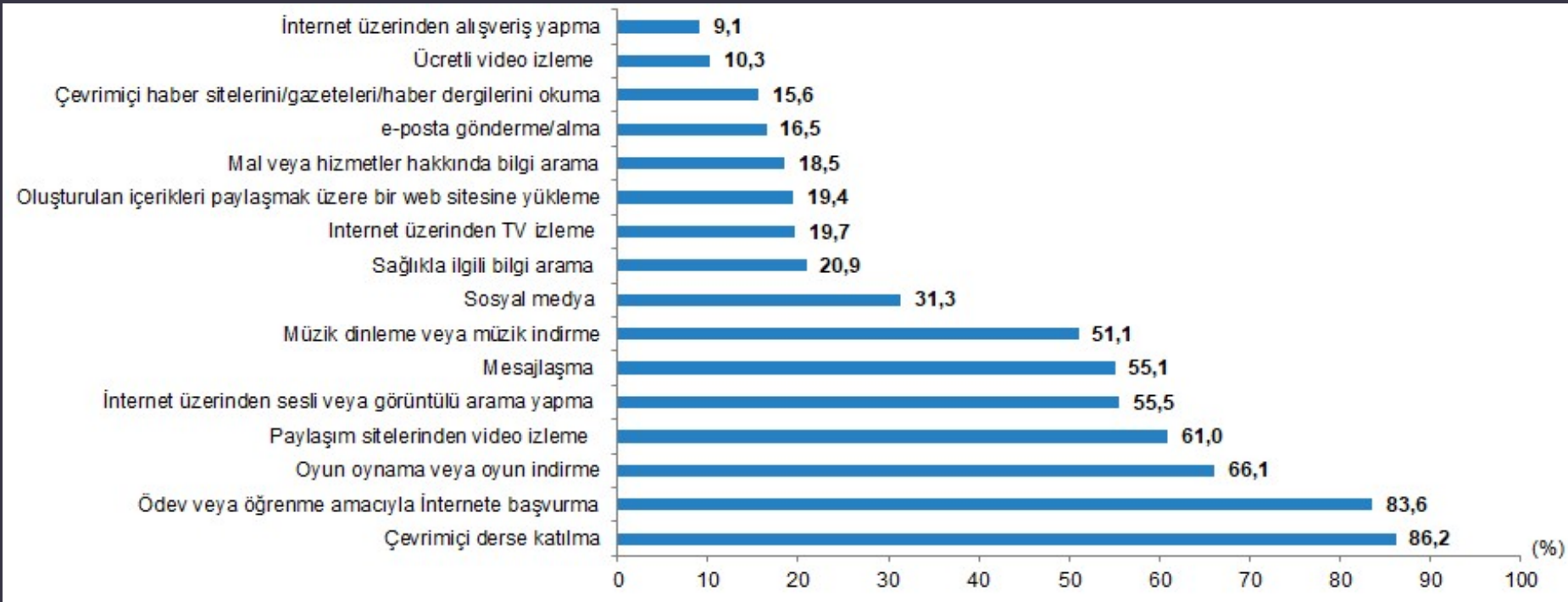
DİJİTAL TEKNOLOJİ KULLANIMINA İLİŞKİN TÜİK VERİLERİ

- Çocukların İnternet kullanım oranı %82,7 oldu
- Düzenli İnternet kullanan çocukların oranı arttı
- Düzenli İnternet kullanan çocukların %31,3'ü sosyal medya kullandı
- Çocuklar günde yaklaşık 3 saat sosyal medyada vakit geçirdi
- Çocukların %64,4'ü cep telefonu/akıllı telefon kullandı
- Cep telefonu/akıllı telefon en fazla çevrimiçi derse katılma amacı ile kullanıldı
- Çocukların %55,6'sı bilgisayar kullandı
- Dijital oyun oynayan erkek çocuk oranı dijital oyun oynayan kız çocuk oranından daha fazla
- Dijital oyun oynama süresi erkek çocuklarda daha fazla oldu
- Ebeveynler çocuklarının çok fazla dijital oyun oynadığını düşündü
- Çocuklar ekran başında daha fazla kalabilmek için daha az kitap okudu

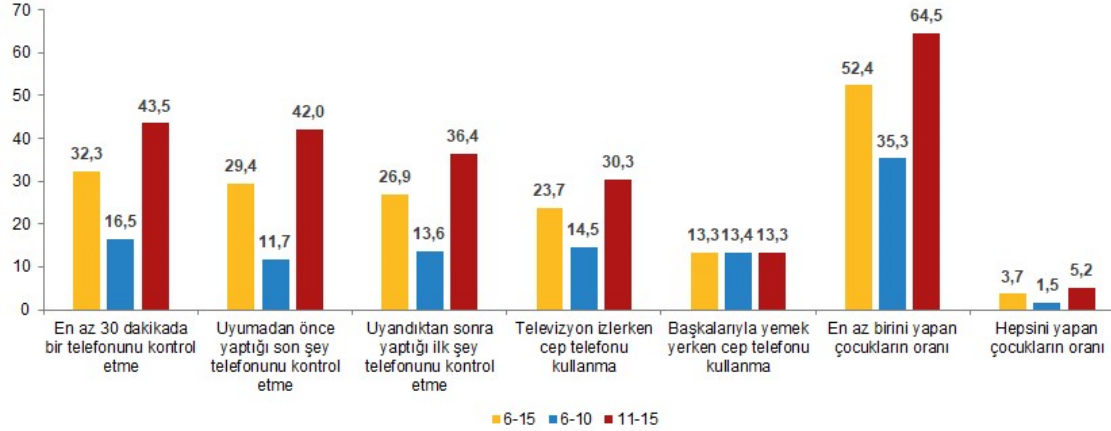
DİJİTAL TEKNOLOJİ KULLANIMINA İLİŞKİN TÜİK VERİLERİ

- **İnternet kullanım amaçları arasında %86,2 ile çevrimiçi derse katılma ilk sırada yer aldı**

DİJİTAL TEKNOLOJİ KULLANIMINA İLİŞKİN TÜİK VERİLERİ

- Çocukların %32,3'ü her yarım saate bir cep telefonu/akıllı telefonunu kontrol etti

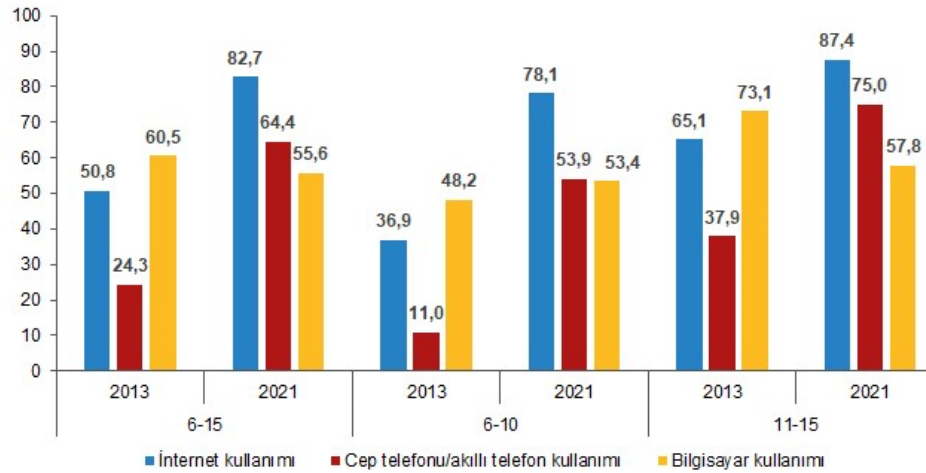

- Düzenli cep telefonu/akıllı telefon kullanan çocukların yaş grubuna göre telefon kullanımı davranışları (%), 2021

DİJİTAL TEKNOLOJİ KULLANIMINA İLİŞKİN TÜİK VERİLERİ

- Tablet bilgisayar çocukların en fazla kullandığı bilgisayar türü oldu.

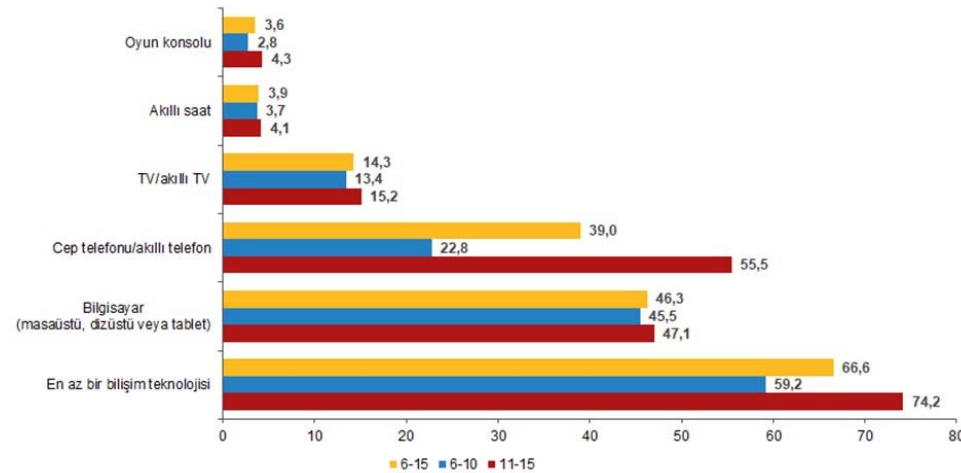

- Yaş grubuna göre çocukların bilişim teknolojisi kullanımı (%), 2013, 2021

DİJİTAL TEKNOLOJİ KULLANIMINA İLİŞKİN TÜİK VERİLERİ

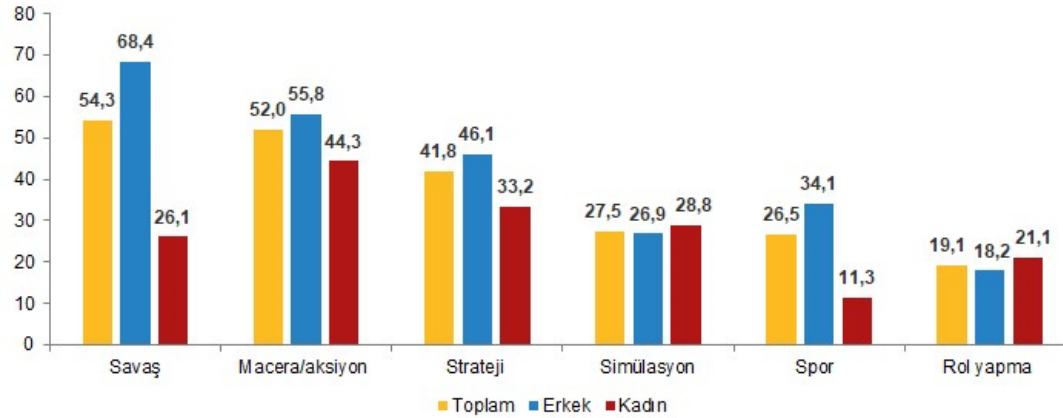
- **Sadece kendi kullanımında en az bir bilişim teknoloji ürünü olan çocukların oranı arttı**

- **Yaş grubuna göre sadece kendi kullanımına ait bilişim teknolojileri ürünü olan çocukların oranı (%), 2021**

DİJİTAL TEKNOLOJİ KULLANIMINA İLİŞKİN TÜİK VERİLERİ

- En fazla oynanan dijital oyun türü savaş oyunu oldu

- Düzenli dijital oyun oynayan çocukların cinsiyetine göre oynadıkları oyun türleri (%), 2021

DİJİTAL TEKNOLOJİ KULLANIMINA İLİŞKİN BULGULAR

Tahmini hesaplamalara göre **18 yaşından küçükler ve ergenler;**
tüm dünyadaki internet kullanıcılarının
üçte birini oluşturmaktadır.

Akıllı telefonlar
“**odadan çıkmama kültürünü**”
güçlendirmektedir.

İnternete erişimi olan bir çok çocuk;
mahremiyetine daha fazla önem vermekte,
özel alanına daha fazla çekilmekte ve daha az
denetlenmektedir.

ÇOCUK ve GENÇLERİN TEKNOLOJİ KULLANIMINA İLİŞKİN NELER BİLİYORUZ?*

İnternet'i kullanmaya yetecek kadar bilgiye sahip olan çok az sayıdaki ebeveyn, ne çocuklarının teknoloji kullanımı sırasında elde edeceği olanakları ve karşılaşılabileceği riskleri anlamakta, ne de İnternet'te onları rahatsız edecek durumlarla başa çıkmalarını sağlayacak yardımı sağlayabilmektedirler.

Ebeveynlerin sadece %36'sı, çocuklarıyla onları rahatsız edecek durumlarla karşılaştıklarında ne yapmaları gerektiği hakkında konuşmuştur.

ÇOCUK ve GENÇLERİN TEKNOLOJİ KULLANIMINA İLİŞKİN NELER BİLİYORUZ?*

Çocuklar; İnternet güvenliği ve İnternet'te başkalarına nasıl davranmaları gerektiği konusunda **tavsiye almak** veya **İnternet'te onları rahatsız eden durumlarda yardım istemek** amacıyla ebeveynlerinden ziyade ***arkadaşlarına danışmaktadırlar.***

Herhangi bir İnternet riski ile karşılaşmış çocukların yaklaşık yarısı bu durumu kimseyle paylaşmamıştır.

ÇOCUK ve GENÇLERİN TEKNOLOJİ KULLANIMINA İLİŞKİN NELER BİLİYORUZ?*

Çocukların İnternet Riskleri

Çoğu sosyal paylaşım sitesi hesap oluşturma için 13 yaş sınırı koymasına rağmen, bu çalışmaya katılan **sosyal paylaşım sitesinde hesabı bulunan tüm çocukların üçte biri 13 yaşının altındadır.**

Sosyal paylaşım sitesi kullanan çocukların %85'i Facebook profiline sahiptir.

Çocukların %19'u adres bilgilerini, %8'i ise telefon numaralarını sosyal paylaşım sitesinde paylaşmaktadır.

Ebeveynlerin yarısından çoğu,
çocuklarının kişisel bilgilerini İnternet'te paylaşmasını yasaklamış olmasına rağmen, **çocukların %42'si sosyal paylaşım sitesindeki hesaplarını kendi kişisel bilgilerinin herkes tarafından görülebileceği “herkese açık” seçeneği ile kullanmakta** iken çocukların üçte biri bu bilgileri sadece arkadaşları ile paylaşmaktadır.

ÇOCUK ve GENÇLERİN TEKNOLOJİ KULLANIMINA İLİŞKİN NELER BİLİYORUZ?*

Belirtilen problemlerle başa çıkma yetenekleri, İnternet'te karşılaşılan her durumun üstesinden gelmeye yetmeyebilir.

İnternet okur-yazarlığı ile ilgili beceriler ölçüldüğünde **9-16 yaş arasındaki çocukların çok azının bu becerilere sahip olduğu** görülmüştür.

ÇOCUK ve GENÇLERİN TEKNOLOJİ KULLANIMINA İLİŞKİN NELER BİLİYORUZ?*

BİLGİNİN DOĞRULUĞUNU KONTROL EDEBİLİYORLAR MI?

Çocukların sadece %39'u İnternet'te bulunduğu bilgilerin doğru olup olmadığına karar vermek için farklı siteleri karşılaştırdığını söylemiştir.

ARAMA KAYITLARINA BAKARAK İNTERNET ORTAMINDA HANGİ SİTELERİ KULLANDIKLARINA İLİŞKİN BİLGİ ALABİLİR MİYİZ?

Yaklaşık %34'ü gezdiği sitelerin kaydını silebildiğini bildirmiştir.

İSTENMEYEN MESAJLARI ENGELLEYEREK KENDİLERİNİ GEREKLİ DURUMLARDA KORUYABİLİRLER Mİ?

Çocukların %29'u istenmeyen mesajları nasıl engelleyebileceğini bildiğini belirtmiştir.

ÇOCUK ve GENÇLERİN TEKNOLOJİ KULLANIMINA İLİŞKİN NELER BİLİYORUZ?*

FİLTRE SEÇENEKLERİNİ NASIL DEĞİŐTİREBİLECEKLERİNİ BİLİYORLAR MI?

Yaklaşık 17%'si filtre seçeneklerinin nasıl deęiőtirileceęini bildiğini belirtmiştir.

SOSYAL PAYLAŞIM SİTELERİNDEKİ GİZLİLİK AYARLARI İLE İLGİLİ BİLGİLERİ VAR MI?

Çocukların %32'si sosyal paylaşım sitelerindeki gizlilik ayarlarını deęiőtirebildięini belirtmiştir.

DİJİTAL DÜNYADA AİLE OLMA REHBERİ

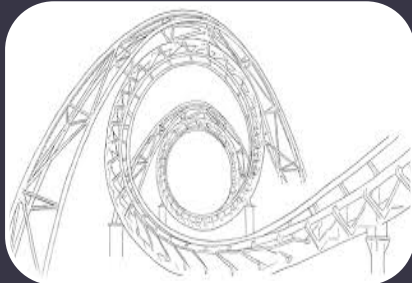
DİJİTAL DÜNYADA AİLE OLMA REHBERİ

Başlangıç Noktamız:

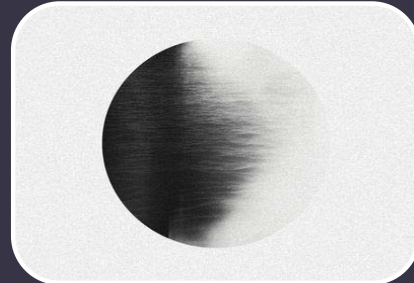
Risklerden haberdar olmak

Sorunlardan haberdar olmak

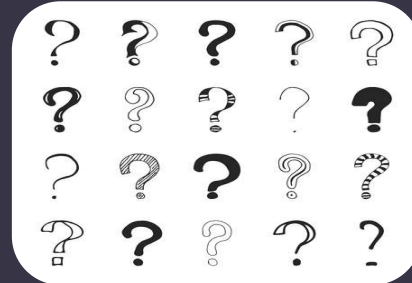
Çocuğum;

Neler
düşünüyor?

Neler
hissediyor?

En yakınında
kimler var?
Arkadaşlarını
tanıyor muyum?

İnternet ortamında hangi
sitelere, hangi haberlere
bakıyor?
Sosyal paylaşım sitelerini nasıl
kullanıyor?
Hangi dijital oyunları
oynuyor?...

DİJİTAL DÜNYADA AİLE OLMA REHBERİ

NE YAPABİLİRİM?

Öncelikle çocuğumun yaşantısında teknolojiyi doğru kullanımlarını fark edebilirim ve bu konudaki düşüncelerimi onunla paylaşabilirim:

- Zamanını planladığını gördüğüm zamanları
- Teknolojiyi farklı amaçlarla kullandığı zamanları: bilgiye erişme...
- Teknoloji kullanımını farklı yaşantıları için erteleyebildiği zamanları: bilgisayar oyunu oynamayı planlarken arkadaşlarının davetiyle dışarıya çıkması gibi...

Kendi teknoloji kullanımımı gözden geçirerek ona örnek olabilirim.

DİJİTAL DÜNYADA AİLE OLMA REHBERİ

NE YAPABİLİRİM?

Çocuğumla aynı dili konuşuyor muyum?

Dijital teknolojiler ve kullanımları konusunda en azından asgari düzeyde bilgi sahibi olmam çocuğumla bu konuda konuşurken; onu kimi zaman desteklerken, yönlendirirken veya denetlerken birbirimizi anlamamızı sağlayacaktır.

Onunla konuşurken kullandığım dilin nasıl olduğunu gözden geçirdiğimde ;

- Ne kadar eleştirelim?
- Ne kadar suçlayıcıyım?
- Ne kadar anlamaya çalışırım?
- ve...
- Ne kadar bilgilendiriciyim?

DİJİTAL DÜNYADA AİLE OLMA REHBERİ

Aileler, çocukları korumak ve çocukların internette geçirdikleri zamanı en iyi şekilde geçirmelerine rehberlik etmek amacıyla, ne fazla hoşgörölü ne de fazla katı olarak **“ılımlı”** bir yaklaşım uygulayabilirler.

NE YAPABİLİRİM?

Çocuğumun internette ne kadar zaman geçirdiğinden önce ne yaptığına odaklanabilirim.

DİJİTAL DÜNYADA AİLE OLMA REHBERİ

NE YAPABİLİRİM?

Çocuğumun sanal dünyasının yanı sıra gerçek dünyasına odaklanabilirim:

- Onun gerçek dünyasında neler var?
- Onu nelere yönlendirebilirim: sanat, spor, kültürel faaliyetler....
- Arkadaş ilişkilerini güçlendirmek için onu hangi alanlarda destekleyebilirim?
- Birlikte yapabileceğimiz.....

DİJİTAL DÜNYADA AİLE OLMA REHBERİ

NE YAPABİLİRİM?

Çocuğumun dijital dünyadaki hatalarını onunla konuşabilirim ve onu bu konuda destekleyebilirim:

- Sosyal Medya kullanımı....
- Dijital oyunlar....Hangi oyunlar....
Ekran karşısında geçirdiği süre...
- Güvenli teknoloji kullanımına ilişkin bilmem ve çocuğuma anlatmam gerekenler:

Kişisel Bilgilerin
Paylaşımı

Güvenlik
Ayarları

DİJİTAL DÜNYADA AİLE OLMA REHBERİ

AKLIMDA OLSUN...

Özellikle son yıllarda artan bir hızla **bilinçli/güvenli teknoloji kullanımı** ve bu bağlamda “**dijital medya okuryazarlığı**” ile ilgili kavramları daha çok duyuyoruz.

Bu konuda kimi zaman okullarda, kimi zaman dijital medya kanalıyla farklı bilgiler ediniyoruz.

DİJİTAL DÜNYADA AİLE OLMA REHBERİ

AKLIMDA OLSUN...

Çocuklar ve gençlerin dijital dünyada var olmaları ve bilgiye bu dünya kanalıyla ulaşmaları, teknolojiyi kullanmaları zorunluluğu ve gerçeğiyle beraber onları dijital dünyadaki risklerden korumamız sorumluluğu bizi '**arabulucu ebeveynlik**' kavramına getiriyor.

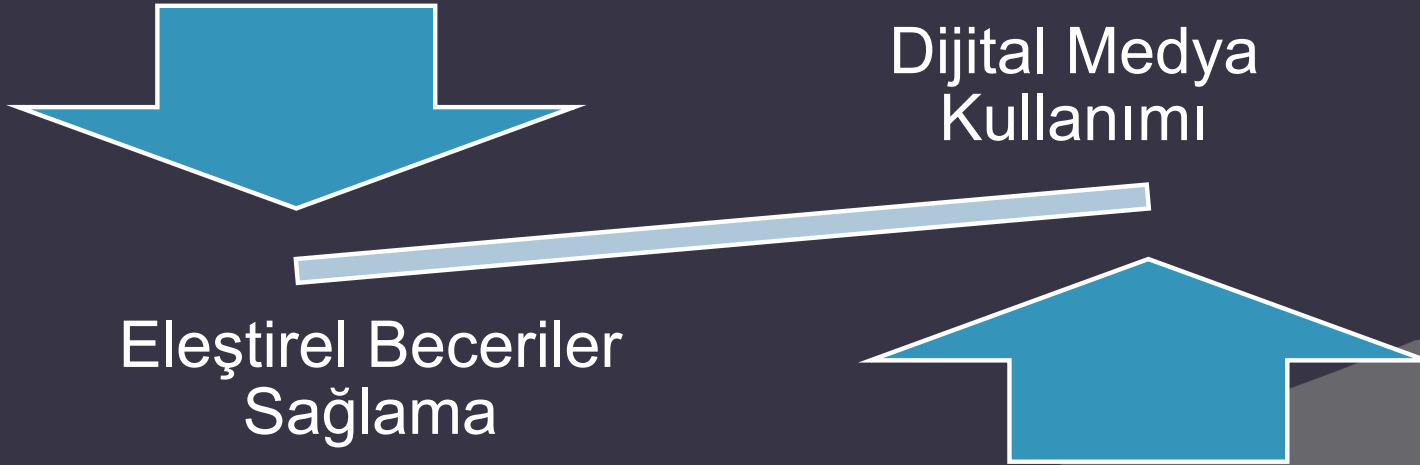

DİJİTAL DÜNYADA AİLE OLMA REHBERİ

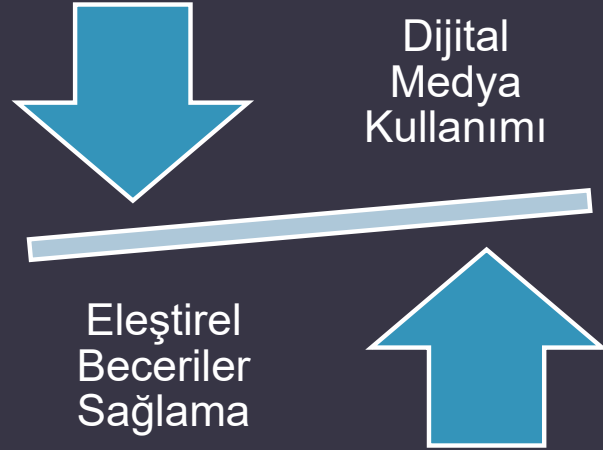
AKLIMDA OLSUN...

ARABULUCU EBEVEYNLİK NEDİR?

DİJİTAL DÜNYADA AİLE OLMA REHBERİ

AKLIMDA OLSUN...

**ARABULUCU EBEVEYNLİK
NEDİR?**

Çocuklarımız dijital ortamdayken veya sonrasında medya ile ilgili eleştirel beceriler sağlama konusunda onlarla iletişim halinde olmamız '**aktif arabuluculuk**' olarak adlandırılıyor.

'**Kısıtlayıcı arabuluculuk**' kavramı ebeveynler içerik seçimine veya izleme süresine ilişkin kuralları belirlediği zaman karşımıza çıkıyor.

DİJİTAL DÜNYADA AİLE OLMA REHBERİ

AKLIMDA OLSUN...

- Ebeveyn arabuluculuğu üzerine son zamanlarda yapılan araştırmalar;
hem 'kısıtlayıcı arabuluculuk' hem de 'aktif arabuluculuk' uygulamalarının,
çocuklar üzerinde
saldırgan davranış, madde kullanımı, yaşa uygun olmayan cinsel davranış gibi olumsuz medya etkilerini azaltabildiğini gösteriyor.

Arabulucu ebeveynler,
hangi tarzda olursa olsun, çocuklarını medya ile hiçbir zaman yapayalnız ve baş başa bırakmıyor.

DİJİTAL DÜNYADA AİLE OLMA REHBERİ

AKLIMDA OLSUN...

EBEVEYN DENETİM ARAÇLARI

Çocukların çevrimiçi ortamda korunumuna ilişkin ebeveynlerin başvurabileceği yollardan birisi de ebeveyn denetim araçlarını kullanmaktır.

Bu araçlar filtreleme yazılımlarından çocukların internet ve bilgisayar kullanımını kontrol altında tutmak için geliştirilen diğer araçları kapsamaktadır. Tabi tüm bunları yaparken çocukların bilgiye erişim hakkını kısıtlamadan orantılı tedbirler uygulamak gerekmektedir.

Ebeveyn Denetim Araçları ile ilgili ayrıntılı bilgi almak için
“guvenliweb.org.tr” adresini inceleyebilirsiniz.

DİJİTAL DÜNYADA AİLE OLMA REHBERİ

AKLIMDA OLSUN...

Etkin Arama Yapmanın Püf Noktaları

- İyi bir arama yapmak için sadeleştirilmiş başlıklar veya ifadeler kullanmalısınız.
- Aranılan kelimeyi veya konuyu açıklamayınız. Aramanızı kısa tutunuz. Kelimenin sonunda ekler varsa kaldırınız.
- Büyük küçük harf hassasiyeti yoktur. İster büyük, ister küçük harf kullanın, otomatik olarak küçük harf olarak algılanacaktır.
- Uzun uzun cümleler şeklinde arama yapmayınız. Sadece gerekli olan anahtar kelimelerle arama yapınız.
- Arama belirli bir site içerisinde ve belirli bir dosya tipi için yapılmak isteniyorsa özel arama teknikleri kullanılmalıdır.

DİJİTAL DÜNYADA AİLE OLMA REHBERİ

AKLIMDA OLSUN...

İzleme Önerisi

Medya Okuryazarlığı ve Siber Vatandaşlık

<https://www.youtube.com/watch?v=hvTRx8mEIYI&t=1s>

SİBER ZORBALIK

Bir kişi ya da grubun bir başka kişi ya da gruba zarar verme bilinciyle, bilgi iletişim teknolojilerini (bilgisayar, internet ve cep telefonu) kullanarak tekrarladığı davranışlardır.

TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI

- Teknoloji bağımlılığı söz konusuysen teknoloji daha sınırsız ve ölçsüz kullanılır. Bunun sonucunda fiziksel, kişisel ve sosyal problemlerle insanlar baş başa kalır.
- Kısacası; teknoloji bağımlılığı, teknolojinin insanı kontrol etmesi durumudur.

ağ'a takılmayalım

İnternet ortamı, sosyal ağlar, bizim ve çocuklarımızın iletişim araçlarından biridir. Dikkat edilmesi gereken okul adı, ev adresi, telefon numarası gibi kişisel bilgilerin paylaşılmasının yaratacağı riskleri bilmektir.

Sosyal ağlarda karşımızdaki kişinin gerçekte kim olduğunu ve niyetinin ne olduğunu bilemeyiz. Bu kişiler dolandırıcılık, hırsızlık veya istismar amacıyla bilgilerimizin peşinde olabilirler.

Bilinçli kullanıcı olarak İnternetin bizim ve çocuklarımız için güvenli hale gelmesine katkıda bulunalım.

bağlantıyı koparmayalım

Çocuklarımızın zarar görmemesi için İnternetin bilinçli kullanılması çok önemlidir. Unutmayalım ki çocuklarımız İnternet ortamında da hata yapabilir. Çocuklarımızla sürekli iletişim içerisinde bulunmak ve anlayışlı olmak

Güvenlik yazılımları ve aile denetim araçlarıyla bir yandan İnternetteki tehlikelerden korunurken, diğer yandan bize sunulan geniş imkanlardan faydalanabiliriz.

İNTERNET aile REHBERİ

**güvenli
internet**

www.guveninet.org.tr

sosyal ağlarda
çocuklarıyla
arkadaş ol!

güçlü bir
şifre
belirle!

çocukların
oyunlarının
içeriğini ve
harcadığı zamanı
kontrol et!

bilinçli ol,
keyfini sür!

herkesin
kullanımına açık
internet ağlarında
alışveriş ve
bankacılık
işlemlerini yapma!

Çocukların yaşına uygun
ve güvenli olan internet
sitelerini belirle!

Not: sık kullanılanlara
ekleyebilirsin.

olumsuz içeriklerle
karşılaştığında
Hakkını
ara!

www.ihbarweb.org.tr

KAYNAKLAR

1. Avrupa çevrimiçi çocuklar (eu kids online) projesi türkiye bulguları özeti, <http://eukidsonline.metu.edu.tr/Erişim> Tarihi:18.03.2021
2. Çocuklarımız İçin Bilinçli İnternet Kullanımı-Lise Veli, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, MEB, 2021
3. Dünya Çocuklarının Durumu 2017, Dijital Bir Dünyada Çocuklar, UNICEF, Aralık 2017
4. <https://dijitalmedyavecocuk.bilgi.edu.tr/2018/12/23/arabulucu-ebeveyn-uygulamaları/Erişim> Tarihi: 18.03.2021
5. <https://dijitalmedyavecocuk.bilgi.edu.tr/2021/01/22/onyargilarinizdan-kurtulun-ekran-suresi-hakkindaki-gercekler/> Erişim Tarihi: 18.03.2021
6. <https://www.guvenliweb.org.tr/> Erişim Tarihi:18.03.2021

İzleme Önerisi:

Medya Okuryazarlığı ve Siber Vatandaşlık

<https://www.youtube.com/watch?v=hvTRx8mEIYI&t=1s>

Çankaya Rehberlik ve Araştırma Merkezi

Web : www.cankayaram.meb.k12.tr
Tel : 0(312) 466 67 76
Instagram : @cankayaram
twitter : @cankayaram